

Грудень 2016

**Основні висновки звіту Рахункової палати про
результати аудиту ефективності використання
коштів, призначених на надання щомісячної
адресної допомоги особам, що переміщуються
з тимчасово окупованої території України**

вул. Вел. Житомирська, 11, офіс 619,
01025, Київ, Україна
тел. +38 044 255 92 31
info@feao.org.ua
www.feao.org.ua
www.facebook.com/feao.vru/ www.feao.org.ua

Мета аудиту: оцінка ефективності використання коштів державного бюджету, призначених для надання щомісячної адресної допомоги особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України¹ та районів проведення АТО (далі – ВПО), для покриття витрат на проживання, в тому числі оплату житлово-комунальних послуг, у 2015 – I кварталі 2016 року.

Предмет аудиту: кошти загального фонду державного бюджету за бюджетною програмою «Надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» за КПКВК 2501480 (далі – Програма).

Рахункова палата встановила:

1. Статистика щодо щомісячної адресної допомоги ВПО за Програмою:

Назва	2014 ²	2015	1 кв. 2016
Виділено з державного бюджету, млрд грн	0,357	3,317	0,858 ³
Середньомісячна кількість сімей, які отримали допомогу, тис.	169,6	224,9	224,9
Середньомісячний розмір адресної допомоги на сім'ю, грн	-	1229,4	1069,8

В Мінсоцполітики відсутня достовірна інформація про чисельність ВПО, що перебувають на обліку, а також кількість сімей, які отримують допомогу. За даними різних структурних підрозділів Мінсоцполітики, станом на 27.05.2016 чисельність ВПО сягала 1,673 млн осіб (ДП «ЮЦ»⁴), а за даними структурних підрозділів з питань соціального захисту населення РДА, чисельність ВПО складає 1,787 млн осіб.

2. Використання коштів Мінсоцполітики та його структурними підрозділами здійснювалося в умовах неврегульованості питань обліку ВПО, порушення Порядку надання щомісячної адресної допомоги ВПО⁵, низького рівня координації дій та внутрішнього контролю всіх залучених органів. Головними організаційними недоліками були такі:

- інформація щодо стану обліку ВПО та призначення їм грошової допомоги, отримана з різних джерел, не узгоджувалася між собою і не звірялася;
- Єдину інформаційну базу даних про взятих на облік ВПО (далі – Єдина база), держателем якої є Мінсоцполітики, вже більше двох років не введено в промислову експлуатацію, а її дані неповні та неактуальні, програмне забезпечення оновлюється із запізненням, що призводило до затримок із виплатою грошової допомоги;

¹ Звіт Рахункової палати про результати аудиту ефективності використання коштів Державного бюджету, призначених на надання щомісячної адресної допомоги особам, що переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення АТО, для покриття витрат на проживання. Затверджено Рішенням Рахункової палати від 12 липня 2016 року № 14-3, http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16749701/Zvit_14-3.pdf?subportal=main.

² У 2014 році видатки здійснювалися за бюджетною програмою КПКВК 2501720.

³ На 2016 рік передбачено загалом 2,887 млрд грн.

⁴ Державне підприємство «Інформаційно-обчислювальний центр Мінсоцполітики».

⁵ Порядок надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг, затверджений постановою КМУ від 01.10.2014 № 505 (далі – Порядок № 505).

- перевірки фактичного місця проживання ВПО органами Державної міграційної служби належним чином не проводилися і уповноваженими органами своєчасно не ініціювалися;
- дані Державного центру зайнятості структурних підрозділів з питань соціального захисту населення РДА не використовувалися, а дані Пенсійного фонду звірялися вибірково в ручному режимі, що в окремих випадках призводило до переоплат.

3. Нормативно-правове забезпечення надання грошової допомоги ВПО містить правові прогалини і суперечності, що негативно впливає на ефективність використання бюджетних коштів:

- Порядок № 505 в частині необхідності продовження строку дії довідок про взяття на облік ВПО не приведено у відповідність до Закону № 1706⁶ (довідка є безстроковою);
- діти-інваліди отримували фіксований розмір грошової допомоги у розмірі 884 грн, в той час як грошову допомогу для дорослих осіб цієї категорії встановлено у розмірі прожиткового мінімуму (949 грн на одну непрацездатну особу в травні 2015 року);
- уповноваженому банку надано функції приймання заяв та документів для отримання грошової допомоги, проте не визначено строків розгляду заяви та відкриття поточного рахунка, що значно відстрочує надання грошової допомоги;
- Порядок № 505 передбачає перерахування уповноваженим банком грошової допомоги на поточні рахунки одержувачів протягом трьох банківських днів замість одного, як визначено постановою КМУ від 30.08.99 № 1596⁷.

4. Фінансове забезпечення надання грошової допомоги ВПО характеризувалось такими недоліками:

- Мінсоцполітики, всупереч Порядку № 228⁸, не залучало до планування видатків розпорядників нижчого рівня та не контролювало формування ними заявок на потребу в коштах, що призвело до необґрунтованого затвердження кошторисних призначень одним департаментом понад потребу, а іншим – недостатніх для здійснення виплат. А також вносилися численні зміни до кошторисів та планів асигнувань. Як наслідок:
 - на кінець 2014 року не використали 152,9 млн грн коштів державного бюджету;
 - на кінець 2015-го – 41,3 млн грн;
 - станом на 03.03.2016 залишок неосвоєних коштів становив 216 млн грн;
- результативні показники звіту про виконання паспорта бюджетної Програми визначені за розрахунками та без належних обґрунтувань і не дають можливості об'єктивно оцінити ефективність використання бюджетної програми;
- паспорти бюджетної Програми на 2015-2016 роки затверджено з порушенням терміну;
- на 2016 рік джерело покриття видатків на грошову допомогу ВПО залишалось нерегульованим;

⁶ Закон України від 21.02.2016 № 1706-18 «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» (далі – Закон № 1706).

⁷ Постанова КМУ від 30 серпня 1999 року № 1596 «Про затвердження Порядку виплати пенсій та грошової допомоги через поточні рахунки в банках».

⁸ Порядок складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затверджений постановою КМУ від 28.02.2002 № 228 (далі – Порядок № 228).

- назву бюджетної Програми у 2015-2016 роках не приведено у відповідність до Закону № 1760 в частині визначення поняття «внутрішньо переміщена особа»;
- у звітності Мінсоцполітики за бюджетною Програмою за 2015 рік фактичні видатки занижено на 10,7 млн грн, основну суму яких департаментом Кіровоградської облдержадміністрації подано міністерству лише в електронному вигляді.

Рекомендації Рахункової палати

КМУ вжити заходів щодо:

- внесення змін до Закону № 1706 у частині включення права ВПО на грошову допомогу до переліку прав і свобод, наданих їм згідно із цим Законом;
- визначення порядку створення, ведення та доступу до відомостей Єдиної бази та обсягів і джерел фінансування Комплексної державної програми щодо підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції громадян України, які переселилися з тимчасово окупованої території України та районів проведення АТО в інші регіони України, на період до 2017 року;
- виконання Плану дій в частині удосконалення системи надання грошової допомоги інвалідам та особам, які доглядають їх;
- приведення норм Порядку № 505 у відповідність до: Закону № 1706 – у частині скасування вимоги щодо продовження строку дії довідки про взяття на облік ВПО для призначення грошової допомоги на наступний період; Порядку виплати – щодо встановлення строку перерахування уповноваженим банком грошової допомоги на поточні рахунки одержувачів протягом одного банківського дня;
- удосконалення Порядку № 505 в частині встановлення розрахунку розмірів грошової допомоги для всіх категорій одержувачів зважаючи на показник прожиткового мінімуму; виключення норм стосовно прийняття уповноваженим банком заяви про призначення грошової допомоги разом із пакетом документів; умов призначення грошової допомоги військовослужбовцям, які перебувають на повному державному утриманні;
- розгляду питання нормативного визначення грошової допомоги як одного з видів соціальної допомоги і, відповідно, встановлення залежності її розміру та тривалості виплати, зокрема, від рівня доходу сім'ї;
- внесення змін до Порядку № 509⁹ в частині визначення понять «грошова допомога» та «уповноважений банк»;
- внесення пропозицій стосовно приведення назви бюджетної Програми у відповідність до Закону № 1706 щодо визначення поняття «внутрішньо переміщена особа».

Мінсоцполітики вжити заходів щодо:

- забезпечення обґрунтованого планування видатків на грошову допомогу ВПО та складання результативних показників виконання паспорта бюджетної Програми;

⁹ Порядок оформлення і видачі довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи, затверджений постановою КМУ від 1 жовтня 2014 р. № 509.

- складання звітності стосовно обліку та стану призначення грошової допомоги на підставі актуальних відомостей на звітну дату;
- контролю за відображенням у звітності розпорядників коштів нижчого рівня в повному обсязі фактичних видатків з виплати грошової допомоги та формування достовірних заявок про потребу в коштах;
- передбачення у типовій формі заявки про потребу в коштах внесення даних про залишки коштів на рахунках уповноважених органів та встановлення типової форми подання інформації про роботу з подвійними особовими рахунками;
- проведення на рівні країни узагальнення звітності про результати звірок уповноважених органів з даними Пенсійного фонду, виявлення переплат за подвійними особовими рахунками і з інших причин та здійснення контролю за їх погашенням;
- введення в промислову експлуатацію Єдиної бази та удосконалення програмного забезпечення з призначення та виплати грошової допомоги;
- з'ясування розбіжностей в даних обліку ВПО та стану призначення їм грошової допомоги з різних джерел і забезпечення висвітлення на сайті міністерства актуальної інформації з цього питання;
- удосконалення на всіх рівнях системи внутрішнього контролю за обліком, призначенням (виплатою) грошової допомоги ВПО;
- усунення виявлених порушень і недоліків та подальшого їм запобігання.